

GEZ 18	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa	Budynek mieszkalny w zagrodzie	2. Czas powstania ok. 1840 r.	4. Adres Czeska Wieś nr 23, dz. nr 724
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

1. Widok od pld.-zach. 2. Widok od pld.-zach. 3. Widok od ptn.-zach. 4. Lokalizacja.

WÓJT
gmina
Tymoteusz Drebschok

URZĄD GMINY OLSZANKA
49-332 Olszanka 1b
woj. opolskie

Stwierdzam zgodność
z oryginałem

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorf*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Janówce Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgół. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnicze i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek datowany na ok. 1840 r. Zlokalizowany w południowej części wsi, w zabudowie zagrodowej, w układzie szczytowym względem drogi. Założony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otylkowany, z pokryciem dachowym z dachówki ceramicznej karpiołki układanej podwójnie w koronkę. Od południowego wschodu do budynku przylega niższy obiekt gospodarczy. Elewacja północno wschodnia trójosiowa, asymetryczna. Elewacja północno zachodnia dwuosiowa, w partii szczytowej jednoosiowa. Elewacja południowo zachodnia czterosiowa z otworem drzwiowym w osi trzeciej, ponad którym wtórny balkon dostępny z poziomu drugiej kondygnacji dwoma otworami. Dekoracja architektoniczna w postaci uproszczonych gzymsów koronującego, wydzielającego i ujmującego szczyt. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto, jedynie w partii szczytowej pojedynczy otwór okienny zamknięty łukiem pełnym. Okna PCV jednodzielne, jednopoziomowe. Pojedynczy egzemplarz stolarki jednodzielną, dwupoziomową, z podziałem skrzydeł szczelnymi. Drzwi w kondygnacji drugiej PCV, przeszkłone. W otworze wejściowym stolarka współczesna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak ugięć czy falowania, a także ubytków w pokryciu. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe. Mury bez widocznych odchyleń czy spękań, ze śladami zawilgocenia w partiach dolnych. Tynki wtórne, z nieznaczными ubytkami, spękaniami i odparzeniami w partiach dolnych. Zapewne w trakcie ich wymiany zniszczeniu uległa dekoracja architektoniczna. Wielkość i rozmieszczenie otworów okiennych wskazują na zmiany w otworowaniu, które nastąpiły jeszcze przed 1991 r. Okna i drzwi w całości współczesne, w formach ahistorycznych.

Postulaty:

- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- uzupełnienie ubytków tynków,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów; likwidacji balkonu; przywrócenia stolarki okiennej i drzwiowej w formach nawiązujących do rozwiązań historycznych.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dla zabytków wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków